

УДК 378.046.4
DOI:

**ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ НА БАЗІ ЗЗСО
ЗА 30-ГОДИННИМИ МОДУЛЯМИ ЯК ОДИН ІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ
ОСВІТНИХ ПОСЛУГ**

© Лунячек В.Е.¹, Рубан Н.П.²

*Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця¹
Українська інженерно-педагогічна академія²*

Інформація про авторів

Лунячек Вадим Едуардович: ORCID: 0000-0002-4412-7068, vel2003@ukr.net; доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу; Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця; пр. Науки, 9-А, м. Харків, 61166, Україна;

Рубан Наталія Павловна; ORCID: 0000-0001-8337-2739, ruban_73@ukr.net; кандидат педагогічних наук, доцент кафедри креативної педагогіки і інтелектуальної власності; Українська інженерно-педагогічна академія; вул. Університетська, 16, м. Харків, 61003, Україна.

У роботі розглянуто питання підвищення кваліфікації вчителів і керівників закладів загальної середньої освіти за 30-годинними модулями в умовах всевітньої пандемії коронавірусу. Акцент зроблено на диверсифікації форм і методів підвищення кваліфікації відповідно до положень Закону України «Про освіту» (2017) та інших нормативно-правових актів. Наголошено на специфіці зазначених процедур в умовах пандемії. Авторами також доведена необхідність проведення щорічних 30-годинних модулів підвищення кваліфікації педагогічних працівників на базі закладів загальної середньої освіти, що вирішує низку логістичних питань в умовах обмеженості пересування суб'єктів і об'єктів зазначеного процесу в умовах пандемії. У представлених матеріалах наведено також розроблені авторами 30-годинні модулі, що можуть бути запропоновані споживачам освітніх послуг із підвищення кваліфікації та обґрунтовано актуальність запропонованої тематики. Це модулі присвячено науково-методичним та технологічним основам проектування внутрішньої системи забезпечення якості освіти в закладі загальної середньої освіти, основам формування стратегічного плану закладів загальної середньої освіти, глобальним тенденціям у розвитку освіти, продуктам інноваційної діяльності вчителя як об'єктам інтелектуальної власності, академічної доброчесності, використанню хмарних технологій у навчанні й управлінні закладами освіти тощо. Окремо обґрунтовано доцільність проведення 30-годинних модулів, присвячених упровадженню в навчальний процес креативних технологій навчання, що є нагальною потребою часу. Важливою складовою роботи є позиція авторів щодо досліджень витрат праці педагогічних і науково-педагогічних працівників в умовах дистанційного навчання й підвищення кваліфікації, що викликано всевітньою пандемією коронавірусу та необхідністю прийняття виважених управлінських рішень щодо адекватної компенсації педагогічним і науково-педагогічним працівникам витрат часу й особистих ресурсів, що ними витрачаються в процесі зазначеної вище діяльності, що суттєво впливає на їхній моральний стан і стан здоров'я.

Ключові слова: заклад загальної середньої освіти, керівники освіти, науково-педагогічні працівники, пандемія коронавірусу, педагогічні працівники, підвищення кваліфікації, професійний розвиток, трансфер педагогічних технологій.

V.Luniachek, N.Ruban "Enhancing the expertise of teaching staff on the basis of general secondary education institutions through 30-hour modules as an outcome of the diversification of education services".

The paper considers the issue of professional development of teachers and heads of general secondary education institutions through 30-hour modules in the context of the global Coronavirus pandemic. Specific emphasis is placed on the diversification of forms and methods of professional development in accordance with the provisions of the Law of Ukraine "On Education" (2017) and other regulations. Particular attention is drawn to the specifics of these procedures in the pandemic. The authors also prove the need for annual 30-hour training modules for teachers on the basis of general secondary education institutions, which can solve a number of logistical issues, taken the mobility limitations of subjects and objects of this process in the pandemic. The presented materials also contain 30-hour modules developed by the authors that can be offered to consumers of education services for advanced training and substantiate the relevance of the

proposed topics. These modules deal with the questions of scientific-methodological and technological basics of designing the internal system of quality assurance of education in general secondary education institutions, basics of forming a strategic plan of general secondary education institutions, global trends in education, products of teachers' innovative work as intellectual property, academic integrity, cloud technologies in teaching and management of education institutions, etc. The paper specifically substantiates the expediency of conducting 30-hour modules devoted to implementing creative learning technologies into the educational process, which is an urgent need of the time. An important component of the work is the position of the authors on the study of labour costs of teachers and research staff in distance learning and training caused by the global Coronavirus pandemic and the need for sound management decisions to adequately compensate teachers and research staff for their time and personal resources that they spend in the process of the above activities, which is believed to significantly influence their morale and health.

Keywords: general secondary education institution, heads of education institutions, research and teaching staff, Coronavirus pandemic, teaching staff, advanced training, professional development, transfer of pedagogical technologies.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Принципові зміни в процесі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів відбулися в Україні після вступу в дію відповідних положень Закону України «Про освіту» в 2017 році, механізми реалізації якого були конкретизовані в постановах Кабінету Міністрів України № 800 від 21.08.2019 р. «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» та № 1133 від 27.12.2019 р. «Про внесення змін до Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» [3; 16; 17]. Зазначена процедура була регламентована також підзаконними актами Міністерства освіти і науки України, зокрема листом МОН України № 1/9-141 від 04.03.2020 р. щодо підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти [20]. Згідно з цими документами, обов'язком педагогічного працівника є необхідність щорічно підвищувати кваліфікацію в обсязі не менше 30 годин (1 кредит ЄКТС). Разом із тим, активна реалізація відповідних нормативних документів збіглася в часі з пандемією коронавірусу та періодами карантинів і локдаунів, що призвело до переходу до суто дистанційної або змішаної форми навчання.

У цих умовах на порядку денному керівників закладів загальної середньої освіти постало питання допомоги членам підпорядкованих ним педагогічних колективів реалізувати свою потребу в підвищенні кваліфікації у відповідності до нормативних вимог. Виходячи з необхідності вирішення цього важливого питання, нами було розроблено та запропоновано широкому педагогічному загалу низку 30-годинних

модулів (1 кредит ЄКТС) з підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, які були реалізовані шляхом трансферу технологій.

Аналіз досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проблеми підвищення кваліфікації працівників загальної середньої освіти висвітлено в Україні в значній кількості наукових робіт. Перш за все, це дослідження І. Ветрова, О. Данільєва, Л. Даниленко, Г. Дегтярьової, Г. Єльнікової, І. Жерносека, Л. Зодорожньої, Р. Зуб'яка, В. Маслова, В. Олійника, Л. Покоєвої, Л. Пуховської, З. Рябової, Т. Сорочан, Р. Шияна, П. Хобзея та ін.

Разом із тим, починаючи з 2017 р., ситуація в цій сфері принципово змінилася не тільки завдяки процесам диверсифікації процедур підвищення кваліфікації. Значні зміни відбулися як результат всесвітньої пандемії. Натомість наукові дослідження цих форс-мажорних процесів суттєво відстають від потреб практики. Частково дослідженню цих процесів в Україні і за кордоном присвячено наші монографічні роботи, підготовлені разом із колективом авторів: А. Бровдій, Л. Ігнатенко, Н. Кравчук, В. Тіманюк та ін. [6; 9], а також у статтях [10; 13].

Ретельний аналіз наявних сьогодні джерел, показує, що вони представлені переважно або директивними документами певних інституцій щодо організації процесу підвищення кваліфікації педагогічних працівників на певній території, або роботами, що акцентують увагу на проблемних аспектах зазначеного процесу. Перша група документів переважно висвітлена на сайтах інститутів післядипломної педагогічної освіти або інших організацій і установ. Наприклад, матеріал Луганського ОШПО: підвищення кваліфікації в умовах карантину [14]. Прикладом можуть слугувати матеріали Вінницької обласної

організації профспілки працівників освіти і науки України «Проходження курсів підвищення кваліфікації під час карантину» [18]. Слід звернути увагу також на матеріали аналітичної записки «Організація освітнього процесу в школах України в умовах карантину», яка регламентувала певні дії педагогічних колективів в умовах пандемії [19].

Друга група джерел представлена поодинокими науковими статтями. Серед них можна відзначити роботу працівників Вінницької академії неперервної освіти С.Жарої та інших авторів щодо проблем і перспектив дистанційного та онлайн навчання державних службовців в умовах нових викликів і пандемії коронавірусу в Україні [4]. У цій роботі – одній із перших на основі матеріалів опитування певної категорії споживачів освітніх послуг з підвищення кваліфікації, зроблено висновки та узагальнення щодо сучасного стану надання онлайн навчання в цій сфері та його майбутніх перспектив. Зокрема автори вказують, що переважна кількість опитуваних задоволена процесом онлайн-навчання, зокрема і під час пандемії COVID-19. Слухачі відзначають актуальність отримуваної інформації, зручність графіка та тривалості програм, можливість поєднувати робочі справи з підвищенням кваліфікації. Серед найбільших проблем, які впливають на якість навчання державних службовців в умовах пандемії зокрема та на якість дистанційного навчання загалом, автори виділяють такі: інтернет-зв'язок; технічне забезпечення робочого місця. Пріоритетним напрямом досліджень в означеному питанні автори вважають подальше вивчення проблем онлайн-навчання на регіональному рівні, зокрема в профільних установах із підвищення кваліфікації [4].

До цієї категорії робіт можна віднести працю В.Пінчука, яка присвячена інноваційному впровадженню підвищення кваліфікації державних службовців під час пандемії коронавірусу в Україні. Автор робить також висновок, що за результатами його дослідження більшість опитуваних задоволена навчанням у режимі онлайн. Респондентами висловлено зауваження щодо зручності та оптимальності поєднувати робочий час із навчанням. Але й наголошено на низькій швидкості та незадовільному технічному забезпеченні цього процесу [15].

Разом із тим, зазначені наукові роботи висвітлюють тільки підвищення кваліфікації певної категорії споживачів освітніх послуг. Це,

з нашої точки зору, акцентує увагу на необхідності проведення низки наукових досліджень щодо реалізації відповідних процесів у системі загальної середньої і вищої освіти України. Однією з небагатьох робіт у цьому напрямі є робота групи авторів І.Іванюк, О.Овчарук, І.Ветрова присвячена використанню інструментів і ресурсів цифрового освітнього середовища для здійснення дистанційного навчання в закладах середньої освіти за результатами проведених ними досліджень. Зокрема, за результатами проведеного дослідження автори визначили десять основних проблем під час організації та впровадження на практиці дистанційного навчання: недостатнє матеріально-технічне забезпечення учнів; відсутність якісного інтернету; брак часу через збільшення навантаження для вчителя; недостатній рівень матеріально-технічного забезпечення закладів освіти; низький рівень самоорганізованості та мотивації учнів; відсутність підтримки з боку батьків; недостатній рівень цифрової компетентності вчителів; труднощі з дистанційним навчанням учнів початкової школи; психологічні труднощі під час дистанційного навчання; зниження рівня якості надання освітніх послуг. Привертають увагу зроблені цими фахівцями висновки. Вони пишуть, що, зважаючи на проведення в Україні адміністративно-територіальної реформи, яка неабияк вплинула на розподіл повноважень і відповідальність місцевих органів влади за функціонування та забезпечення якісної освіти, до питання організації дистанційного навчання учнів в українських школах має бути привернена особлива увага. Зокрема, об'єднані територіальні громади передусім повинні забезпечити належні умови для організації навчання дітей. Ключову роль у питаннях здійснення дистанційного навчання відведено вчителю. Саме тому основна увага держави має бути спрямована на всебічне сприяння вчителям у цьому процесі [5].

Наголосимо, що сьогодні практично не дослідженими залишаються процеси витрат праці освітян в умовах дистанційного навчання, зокрема науково-педагогічних і педагогічних працівників, задіяних у процесах підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, вплив цієї роботи на стан здоров'я зазначеної категорії працівників. Важливою складовою цих процесів є дослідження економічного складника в процесах підвищення кваліфікації педагогічних кадрів із позицій значних витрат часу викладачами, що суттєво перебільшують

їх зайнятість в умовах очного навчання, результатів амортизації використання ними приватних комп'ютерів, витрат на Інтернет-трафіка тощо, що не компенсується сьогодні на державному рівні.

Виходячи з цього, ми започатковуємо низку наукових робіт присвячених зазначеній проблематиці. У представленому нижче матеріалі акцент зроблено на процесах підвищення кваліфікації педагогічних працівників за 30-годинними модулями на базі закладів загальної середньої освіти.

Постановка завдання. Метою роботи є дослідження механізмів запровадження 30-годинних модулів у підвищення кваліфікації педагогічних кадрів та їх змістовного наповнення.

Виклад основного матеріалу. Як ми наголошували вище, автори виходили з того, що зміни, які відбулися в нормативно-правовому забезпеченні системи підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних кадрів, в останні роки стимулювали розробку нових механізмів реалізації цього процесу. До таких механізмів ми відносимо реалізацію процесів підвищення кваліфікації зокрема шляхом трансферу певних педагогічних технологій (процедура підвищення кваліфікації шляхом трансферу технологій детально висвітлено нами в роботі [11,12]).

У процесі роботи ми виходили з декількох принципових положень:

1. Підвищення кваліфікації за 30-годинним модулем є обов'язковим для всіх педагогічних працівників конкретного закладу загальної середньої освіти.

2. Усі педагогічні працівники будь-якого ЗЗСО закладу загальної середньої освіти мають певні спільні інтереси щодо вдосконалення їх професійної компетентності – ця проблематика пов'язана зі створенням внутрішніх систем забезпечення якості освіти, положень академічної доброчесності, використання дистанційних технологій навчання в системі загальної середньої освіти тощо.

3. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників ускладнюється у зв'язку із запровадженням карантинних заходів на транспорті, що впливає на свободу пересування як об'єктів, так і суб'єктів підвищення кваліфікації.

4. Для керівників ЗЗСО та їх заступників на часі є розвиток управлінської компетентності, а саме особливості проектування внутрішньої системи забезпечення якості освіти в закладі та

формування стратегічного плану закладу в контексті забезпечення якості освіти.

5. Нагальною вимогою часу є підвищення кваліфікації педагогічних працівників у царині інтелектуальної власності, бо вони і їх учні є розробниками творчих продуктів. Захист прав інтелектуальної власності працівника освіти на його твори сприятиме зростанню поваги до нього з боку суспільства, що є надзвичайно актуальним в умовах реалізації Концепції нової української школи [7]. Також це підвищить індивідуальну самооцінку працівника та стимулюватиме подальший інноваційний розвиток закладів загальної середньої освіти.

6. За останніми дослідженнями [1], 96 % учасників освітнього процесу (працівники освіти та учні) вдавалися до недоброчесних практик. Це свідчить про низьку обізнаність щодо питання академічної доброчесності. Тому актуальним є зміцнення самооцінки та відваги учнів, проведення просвітницьких заходів щодо академічної доброчесності.

7. В умовах запровадження Концепції нової української школи актуальним є перехід від традиційних технологій навчання до креативних, бо суспільство вимагає випускника ЗЗСО творчого, що здатен до самоосвіти і саморозвитку, який вміє використовувати набуті знання і вміння, критично мислити, творчо розв'язувати проблеми.

8. Також в умовах карантинних заходів актуальним є підвищення кваліфікації в напрямку хмарних технологій – як в управлінні, так і навчанні. На жаль, пандемія також стала фактором – мотиватором цих процесів.

Таким чином, з погляду авторів, вимогою часу є наближення послуг із підвищення кваліфікації до споживачів. Виходячи з цього, авторами було розроблено низку 30-годинних модулів для досягнення поставлених цілей. Їх змістовне наповнення наведено нами в таблицях 1 – 10. Модулі, що представлені в таблиці 1 – 4, а саме «Науково-методичні та технологічні основи проектування внутрішньої системи забезпечення якості освіти в закладі загальної середньої освіти», «Основи формування стратегічного плану закладів загальної середньої освіти», «Теоретико-методологічні засади управління якістю освіти», «Глобальні тенденції в розвитку освіти: управлінський аспект» пропонуються для підвищення кваліфікації керівників і та їх заступників для розвитку управлінської компетентності.

Таблиця 1

Науково-методичні та технологічні основи проектування внутрішньої системи забезпечення якості освіти в закладі загальної середньої освіти

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		ЛЗ	ПЗ	СР	Усього
1.	Системний підхід як методологічна основа розробки внутрішньої системи забезпечення якості освіти в закладі загальної середньої освіти	2		8	10
2.	Розробка положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в закладі загальної середньої освіти	2	2	6	10
3.	Методики оцінювання якості освітньої діяльності	2	2	6	10
Всього		6	4	20	30

Таблиця 2

Основи формування стратегічного плану закладів загальної середньої освіти

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		ЛЗ	ПЗ	СР	Усього
1.	Планування як одна з функцій управління	2		8	10
2.	Теоретичне і методологічне підґрунття стратегічного планування	2	2	6	10
3.	Алгоритм розробки проекту стратегічного плану роботи закладу освіти	2	2	6	10
Всього		6	4	20	30

Таблиця 3

Теоретико-методологічні засади управління якістю освіти

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		ЛЗ	ПЗ	СР	Усього
1.	Методологічні засади управління якістю освіти. Технологічний підхід в освіті.	1		3	4
2.	Теоретичні основи якості освіти.	2		4	6
3.	Моніторингові системи оцінювання якості освіти і їх практична реалізація.	1		3	4
4.	Моделювання в системі освіти.	1		4	5
5.	Інноваційні технології управління.	1		4	5
6.	Практичне заняття 1. Підготовка анотованого списку наукових праць з питань управління якістю освіти.		2	1	3
7.	Практичне заняття 2. Підготовка порівняльної таблиці щодо управління якістю освіти у розвинених країнах світу (за вибором) й в Україні.		2	1	3
Всього		6	4	20	30

Таблиця 4

Глобальні тенденції в розвитку освіти: управлінський аспект

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		ЛЗ	ПЗ	СР	Усього
1	Взаємозв'язок процесів суспільного прогресу з основними тенденціями в розвитку системи освіти.	2		6	8
2.	Загальна стратегія розвитку освіти в Україні.	4		4	8
3.	Практичне заняття 1. Підготовка таблиці основних напрямків реформування системи освіти у розвинених країнах світу.		2	5	7
4.	Практичне заняття 2. Есе «Вплив децентралізаційних реформ на розвиток системи освіти».		2	5	7
Всього		6	4	20	30

Модулі у таблицях 5 – 6 «Система інтелектуальної власності в Україні» та «Продукти інноваційної діяльності вчителя як об'єкти інтелектуальної власності» сформовано для підвищення кваліфікації педагогічних працівників у царині інтелектуальної власності. Наголосимо, що ця тема актуалізувалася в

Україні останнім часом у зв'язку з поступальним шляхом щодо входження в Європейську спільноту та необхідністю додержання цивілізованих норм і правил щодо використання об'єктів інтелектуальної власності. Детально ця проблематика висвітлена нами в роботі [9].

Таблиця 5

Система інтелектуальної власності в Україні

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		ЛЗ	ПЗ	СР	Усього
1	Основні аспекти Закону України «Про авторське право і суміжні права»	2		8	10
2.	Інститут авторського права: об'єкт і суб'єкт, їх охорона та захист	2	2	6	10
3.	Інститут патентного права; об'єкт і суб'єкт, їх охорона та захист	2	2	6	10
Всього		6	4	20	30

Таблиця 6

Продукти інноваційної діяльності вчителя як об'єкти інтелектуальної власності

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		ЛЗ	ПЗ	СР	Усього
1	Академічна доброчесність	2		8	10
2.	Продукти інтелектуальної, творчої праці працівників закладів освіти як об'єкти авторського права.	2	2	6	10
3.	Об'єкти промислового права в сфері діяльності працівників закладів освіти.	2	2	6	10
Всього		6	4	20	30

Модуль, що представлено в таблиці 7, направлено на підвищення компетентності споживачів освітніх послуг у питаннях академічної доброчесності. Частково ця проблематика розглядається і в модулі «Продукти інноваційної діяльності вчителя як об'єкти інтелектуальної власності».

Разом із тим, наголосимо, що при розгляді питань дотримання правил і норм академічної доброчесності необхідно акцентувати увагу на зміні ментальності об'єктів і суб'єктів цього процесу, що суттєво впливає на дотримання зазначених вище правил і норм.

Таблиця 7

Академічна доброчесність

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		ЛЗ	ПЗ	СР	Усього
1	Дотримання академічної доброчесності	2		8	10
2.	Академічна відповідальність за порушення принципу доброчесності	4		6	10
3.	Практична робота: розробка положення закладу освіти «Про академічну доброчесність»		4	6	10
Всього		6	4	20	30

Модуль «Креативні технології навчання», що представлено в таблиці 8 розроблено задля допомоги працівнику освіти впровадження в освітній процес творчих, креативних методів, засобів, форм навчання. Проведений нами аналіз навчальних планів і програм закладів вищої освіти України, показав недостатню увагу до

формування креативної складової у підготовці фахівців, хоча акцент на цьому зроблено в багатьох документах сучасності, що стосуються проблем розвитку професійної освіти, зокрема – документах Всесвітнього економічного форуму в Давосі [2]. У них наводиться порівняння попиту на навички з 2018 по 2022 р. (табл. 9)

Таблиця 8

Креативні технології навчання

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		ЛЗ	ПЗ	СР	Усього
1	Творча діяльність учнів у навчально-виховному процесі	2		8	10
2.	Методична система креативного навчання	2	2	6	10
3.	Методи та методики розв'язання творчих задач	2	2	6	10
Всього		6	4	20	30

Таблиця 9

Порівняння попиту на навички з 2018 по 2022 р. (перші п'ять навичок).
 (За матеріалами Всесвітнього економічного Форуму)

2018	2022
Аналітичне мислення і інновації	Аналітичне мислення і інновації
Комплексне вирішення проблем	Активне навчання і стратегії навчання
Критичне мислення й аналіз	Креативність, оригінальність й ініціативність
Активне навчання й стратегії навчання	Технологія дизайну й програмування
Креативність, оригінальність й ініціативність	Критичне мислення й аналіз

Модуль «Хмарні технології в управлінні та освіті» що представлено в таблиці 10 розроблено задля допомоги працівнику освіти і керівному складу ЗЗСО працювати в умовах карантинних

умов та бути на часі нових технологій. Метою цього модуля є, перш за все, поліпшення ІТ-компетентності вчителів і керівників освіти, що є нагальною потребою часу.

Таблиця 10

Хмарні технології в управлінні та освіті

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		ЛЗ	ПЗ	СР	Усього
1	Загальна стратегія розвитку освіти в Україні	2		8	10
2.	ІТ-компетентність працівників освіти як складова їх інтегральної компетентності	2	2	6	10
3.	Формування систем моніторингу на основі використання хмарних сервісів	2	2	6	10
Всього		6	4	20	30

Наголосимо, що один запропонований модуль реалізується протягом 2 тижнів за очно-дистанційною формою навчання). У тому числі – 10 годин, заняття з викладачами закладу вищої освіти, що надає послуги в сфері підвищення кваліфікації (очна (із дотриманням соціальної дистанції) або дистанційна форма навчання) та 20 годин – індивідуальна робота учасника програми на платформі Moodle (дистанційна форма навчання).

Відповідні модулі були реалізовані викладачами Української інженерно-педагогічної академії та Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця в 2019-2021 рр. Приклади дистанційної їх складової наведено на рис.1-2.

Разом із тим, виходячи з реальних потреб сьогодення групою науковців у складі авторів цієї роботи та членів громадської організації «Інновації для освіти» Ю.Черненко, О.Почуєвою, Т.Ведь та іншими опрацьовуються й інші варіанти підвищення кваліфікації. Це, насамперед, проведення 30-годинних модулів безпосередньо на базі закладу загальної середньої освіти повністю заочною формою в ситуації відсутності карантинних обмежень, де відбувається охоплення підвищенням кваліфікації всього педагогічного колективу безпосередньо на робочому місці. Наголосимо, що навчальні плани корегуються в залежності від побажань педагогічного колективу та адміністрації певного ЗЗСО. Нижче, у табл. 11, наведемо приклад такого навчального плану.

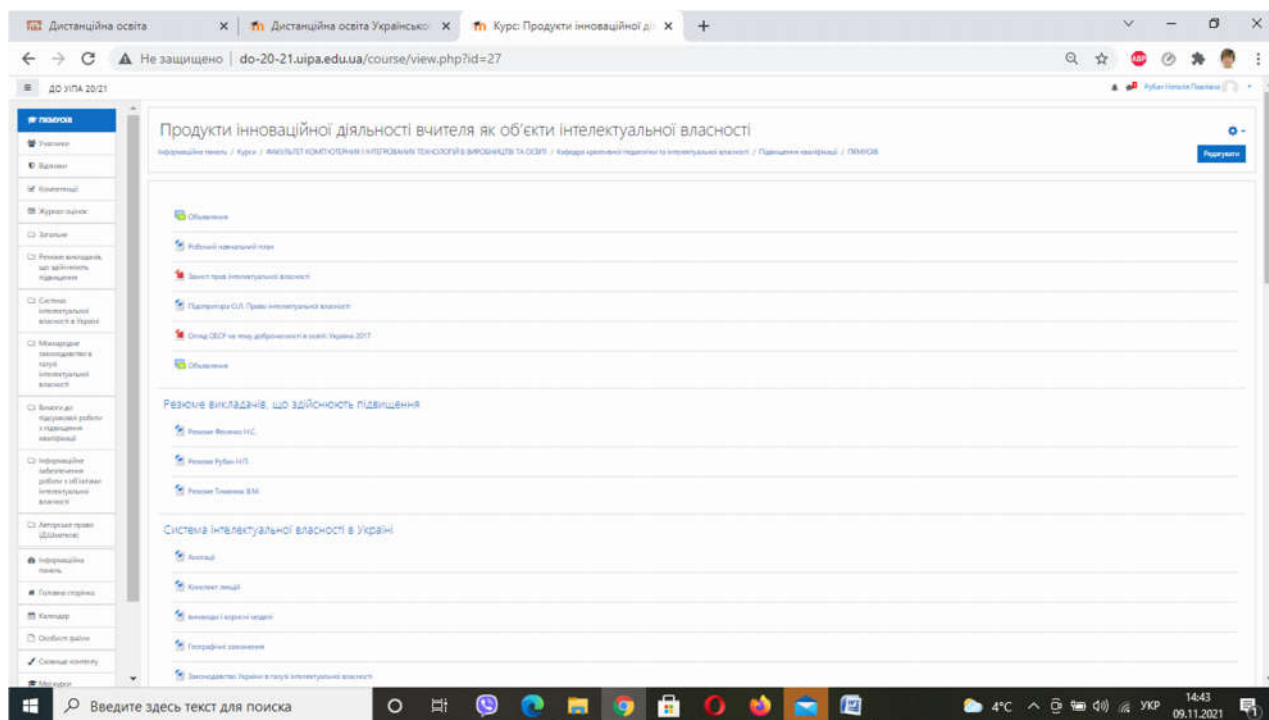

Рис.1. Розділ на сайті Української інженерно-педагогічної академії присвячений підвищенню кваліфікації педагогічних кадрів за 30-годинними модулями (<http://do-20-21.uipa.edu.ua/course/view.php?id=27>)

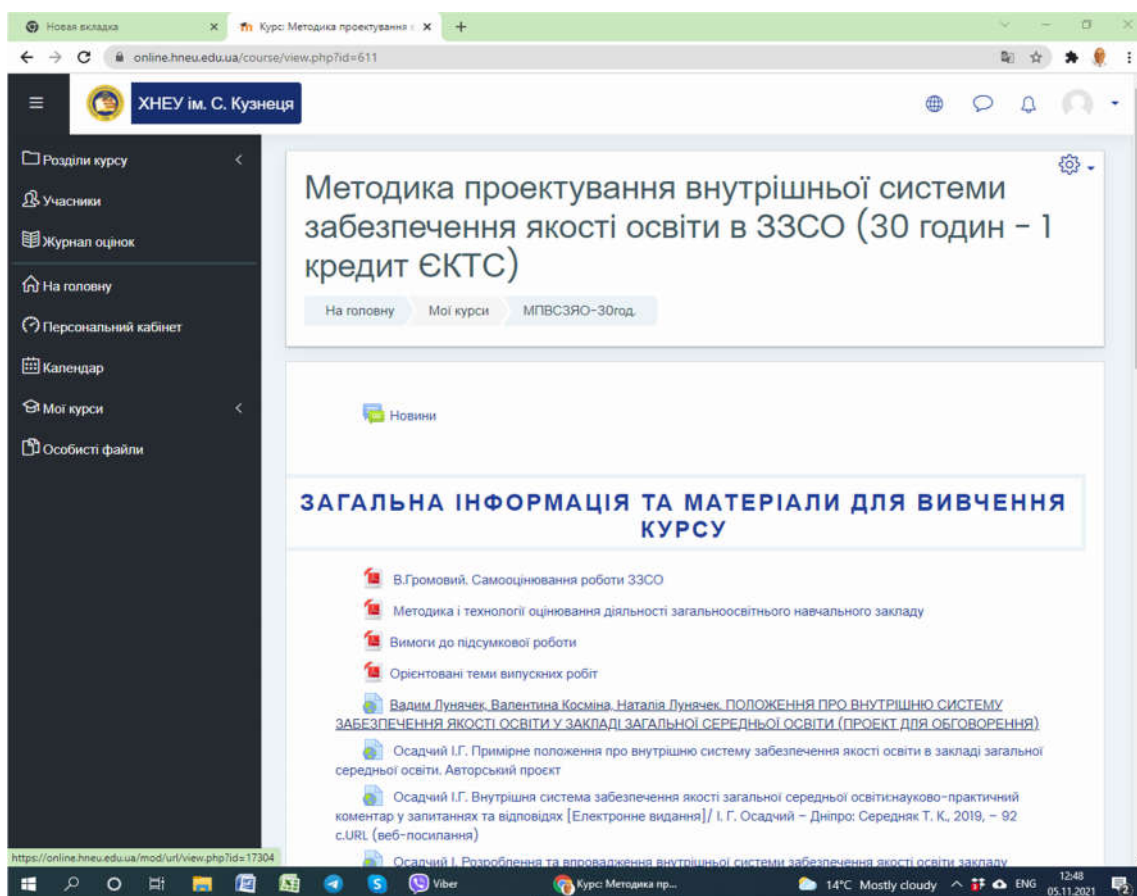

Рис. 2. Розділ на сайті ХНЕУ імені Семена Кузнеця присвячений підвищенню кваліфікації педагогічних кадрів за 30-годинними модулями (<https://online.hneu.edu.ua/course/view.php?id=611>)

Орієнтовний навчальний план 30-годинного модуля з підвищення кваліфікації для педагогічних працівників ЗЗСО

	Теми	Ауд.	Сам.
1.	Взаємозв'язок процесів суспільного прогресу з основними тенденціями в розвитку системи освіти.	2	4
2.	Внутрішня система забезпечення якості освіти у ЗЗСО	2	4
3.	Методика використання кваліметричних моделей Excel у ЗЗСО	2	4
4.	Створення системи академічної доброчесності в ЗЗСО	2	4
5.	Хмарні технології у побудові систем педагогічного моніторингу	2	4
Всього		10	20

Наголосимо на тому, що корегування навчального плану відбувається на основі самоаналізу професійної компетентності кожного члена педагогічного колективу закладу освіти, що й передбачає діюча сьогодні нормативна база та Концепція нової української школи [7]. Слід також підкреслити, що при реалізації 30-годинних модулів із підвищення кваліфікації педагогічних працівників беруться до уваги основні засади андрагогічного підходу, що знайшли відображення в інших наших роботах [8; 12; 13].

Підводячи підсумки, наголосимо, що висвітлений у цих матеріалах підхід до підвищення кваліфікації педагогічних працівників за 30-годинними модулями реалізований у 2019–2021 роках отримав широку підтримку педагогічної спільноти та дозволив нам зробити такі **висновки**:

1. Процеси диверсифікації підвищення кваліфікації педагогічних кадрів стимулювали креативну складову надання відповідних освітніх послуг із боку суб'єктів підвищення кваліфікації, що є нагальною потребою часу.

2. Запропонована в роботі технологія підвищення кваліфікації педагогічних працівників за 30-годинними модулями на базі шкіл вирішила проблему наближення відповідної освітньої послуги до споживача в умовах пандемії.

Список використаних джерел

1. Академічна доброчесність: що в учнів та студентів на думці? Результати опитування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/> (дата звернення: 26.08.2021)

2. Всесвітній економічний форум 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mind.ua/education/715-vseshvitnij-ekonomichnij-forum-2018> (дата звернення: 20.08.2021)

3. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників.

3. Перенесення акцентів у підвищенні кваліфікації на поліпшення формування окремих компетентностей у вчителів безпосередньо на робочому місці сприяє результативності їх роботи.

4. Обговорення з колективами ЗЗСО процесів забезпечення якості освіти сприяє створенню внутрішніх систем забезпечення якості освіти в закладах освіти як колективного продукту, що суттєво поліпшує якість надання освітніх послуг.

5. Нагальною потребою часу є дослідження специфіки процесів підвищення кваліфікації педагогічних і управлінських кадрів в умовах пандемії коронавірусу та напрацювання рекомендацій як для суб'єктів, так і для об'єктів зазначеного процесу, вироблення адекватних поточному моменту управлінських рішень.

Перспективи подальших досліджень.

Перспективним напрямом досліджень цієї проблематики є подальша розробка технологій підвищення кваліфікації педагогічних кадрів в умовах всесвітньої пандемії коронавірусу та обґрунтування нових підходів щодо оцінювання витрат праці педагогічних і науково-педагогічних працівників у цьому процесі для прийняття виважених управлінських рішень на всіх рівнях управління системою освіти в Україні.

Постанова КМ України № 800 від 21.08.2019 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF> (дата звернення: 31.08.2021)

4. Жарая С. Проблеми і перспективи дистанційного та онлайн-навчання державних службовців в умовах нових викликів і пандемії коронавірусу в Україні [Електронний ресурс] / С. Жарая, К. Герасимюк, Л. Києнко-Романюк // Збірник наукових праць НАДУ. – 2020. – Вип. 2. – С. 125–132. – Режим доступу: <http://zbirnyk-nadu.academy.gov.ua/article/view/218162> (дата звернення: 31.08.2021)

5. Іванюк І. В. Використання інструментів і ресурсів цифрового освітнього середовища для здійснення дистанційного навчання у закладах середньої освіти: результати досліджень / І. В. Іванюк, О. В. Овчарук, І. В. Ветров / *Нова педагогічна думка*. – 2021. – № 4. – С. 17–22.

6. Компетентнісний вимір професійного розвитку працівників освіти в сфері інтелектуальної власності : монографія / В. Е. Лунячек, Н. П. Рубан, А. М. Бровдій та ін.; за заг. ред. В. Е. Лунячека. – Х. : ТОВ «Оберіг», 2020. – 368 с.

7. Концепція нової української школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 26.08.2021)

8. Лунячек В. Е. Педагогічний менеджмент / В. Е. Лунячек. – Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2014. – 512 с.

9. Лунячек В. Е. Професійний розвиток працівників системи загальної середньої освіти в сфері інтелектуальної власності: монографія / В. Е. Лунячек, Н. П. Рубан, Н. С. Фесенко. – Харків : ФОП Панов. – 2018. – 224 с.

10. Лунячек В. Е. Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів за 30-годинними модулями на базі закладів загальної середньої освіти / В. Е. Лунячек, Н. П. Рубан // *Теоретичні та практичні дослідження в галузі педагогіки та мовознавства, соціальні аспекти: матеріали І Міжнар. спеціаліз. наук. конф., м. Полтава, 23 квітня, 2021 р. / Міжнародний центр наукових досліджень. – Вінниця: Європейська наукова платформа, 2021. – С. 93–96.*

11. Лунячек В. Е. Трансфер технологій як форма підвищення кваліфікації працівників освіти [Електронний ресурс] / В. Е. Лунячек, Н. П. Рубан //

Збірник матеріалів II Міжнародного науково-практичного WEB-форум «Розбудова єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя» (м. Київ-Харків, 25-27 березня 2020 р.) – Харків : Мадрид, 2020. – С. 80–83. – Режим доступу: <http://ikpt.uipa.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/ZbForumSOIS-2020.pdf> (дата звернення: 20.08.2021)

21. Лунячек В. Е. Формування компетентності працівників закладів загальної середньої освіти в сфері інтелектуальної власності в процесі підвищення кваліфікації / В. Е. Лунячек, Н. П. Рубан // *Проблеми інженерно-педагогічної освіти : зб. наук. пр. / Укр. інж.-пед. акад.* – Харків : УПА, 2019. – С. 16–29.

13. Лунячек В. Е. Формування управлінської компетентності керівника загальноосвітнього навчального закладу на засадах андрагогіки [Електронний ресурс] / В. Е. Лунячек, М. Є. Смирнова // *Теорія та методика управління освітою (електронне наукове фахове видання)*. – 2010. – № 3. – Режим доступу: <http://www.tme.umo.edu.ua/> (дата звернення: 31.08.2021)

14. Луганський ОІППО: підвищення кваліфікації в умовах карантину [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://loippo.edu.ua/news/announcement/5114-luhanskyi-oippo-pidvyshchennia-kvalifikatsii-v-umovakh-karantynu> (дата звернення: 05.09.2021)

15. Пінчук В. І. Інноваційне впровадження підвищення кваліфікації державних службовців під час пандемії коронавірусу в Україні [Електронний ресурс] / В. І. Пінчук // *Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Серія: Державне управління*. – 2021. – Т. 32 (71), № 3. – С. 31–34. – Режим доступу: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=http%3A%2F%2Fwww.pubadm.vernadskyjournal.in.ua%2Fjournals%2F2021%2F3_2021%2F8.pdf&c len=242698&chunk=true (дата звернення: 06.09.2021)

16. Про внесення змін до Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників. Постанова КМ України № 1133 від 27.12.2019 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1133-2019-%D0%BF>

17. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/legislation/law/2231/> (дата звернення: 06.09.2021)

18. Проходження курсів підвищення кваліфікації під час карантину [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vinpon.org.ua/socialnyi-zahust/robochiy-chas/2505-prohodzhennya-kursiv-pdvischennya-kvalifikatsiyi-pd-chas-karantynu.html> (дата звернення: 05.09.2021)

19. Вийшли рекомендації щодо організації освітнього процесу в умовах карантину [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.irf.ua/vyjshly-rekomendacziyi-shhodo-organizacziyi-osvitnogo-procsez-v-umovah-karantynu/> (дата звернення: 06.09.2021)

20. Щодо підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти. Лист Міністерства освіти і науки України № 1/9-141 від 04.03.2020 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodopidvischennya-kvalifikaciyi-pedagogichnih-pracivnikiv-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti> (дата звернення: 05.09.2021)

References

1. Akademichna dobrochesnist: shcho v uchniv ta studentiv na dumtsi? Rezultaty opytuvannia 2018, [Academic integrity: what do students think? Survey results] 26 August 2021, <<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>>.

2. Vsesvitnii ekonomichnyi forum 2018, [World Economic Forum 2018] viewed 20 August 2021,, <<https://mind.ua/education/715-vsesvitnij-ekonomichnij-forum-2018>

3. Kabinet ministriv Ukrainy 2019, *Deiaki pytannia pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohichnykh i naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv. Postanova no. 800 vid 21.08.2019 roku*, [Some issues of professional

development of pedagogical and scientific-pedagogical workers. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 800 of August 21, 2019] viewed 31 August 2021, <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF>>.

4. Zharaia, S, Herasymiuk, K & Kyienko-Romaniuk, L 2020, 'Problemy i perspektyvy dystantsiinoho ta onlain-navchannia derzhavnykh sluzhbovtziv v umovakh novykh vyklykiv i pandemii koronavirusu v Ukraini' [Problems and prospects of distance and online training of civil servants in the face of new challenges and the coronavirus pandemic in Ukraine], *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia*, iss. 2, pp. 125-132. viewed 31 August 2021, <<http://zbirnyk-nadu.academy.gov.ua/article/view/218162>>.

5. Ivaniuk, IV, Ovcharuk, OV & Vietrov, IV 2021, 'Vykorystannia instrumentiv i resursiv tsyfrovoho osvitnoho seredovyscha dlia zdiisnennia dystantsiinoho navchannia u zakladakh serednoi osvity: rezultaty doslidzhen' [The use of tools and resources of the digital educational environment for the implementation of distance learning in secondary education: research results], *Nova pedahohichna dumka*, no. 4, pp. 17-22.

6. Luniachek, VE, Ruban, NP & Brovdii, AM et al. 2020, *Kompetentnisnyi vymir profesiinoho rozvytku pratsivnykiv osvity v sferi intelektualnoi vlasnosti*, [Competence dimension of professional development of educators in the field of intellectual property] Oberih, Kharkiv.

7. Kontsepsiia novoi ukrainskoi shkoly 2016, [The concept of a new Ukrainian school] viewed 26 August 2021,, <<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>>

8. Luniachek, VE 2014, *Pedahohichnyi menedzhment*, [Pedagogical management] Vydavnytstvo Kharkivskoho rehionalnoho instytutu Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia Mahistr, Kharkiv.

9. Luniachek, VE, Ruban, NP & Fesenko, NS 2018, *Profesiinyi rozvytok pratsivnykiv systemy zahalnoi serednoi osvity v sferi intelektualnoi vlasnosti*, [Professional development of employees of the general secondary education system in the field of intellectual property] FOP Panov, Kharkiv.

10. Luniachek, VE & Ruban, NP 2021, 'Pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohichnykh kadrov za 30-hodnyyny moduliamy na bazi zakladiv zahalnoi serednoi osvity' [Advanced training of teachers in 30-hour modules on the basis of general secondary education], *Teoretychni ta praktychni doslidzhennia v haluzi pedahohiky ta movoznavstva, sotsialni aspekty*, Mizhnarodnyi tsentr naukovykh doslidzhen, Yevropeiska naukova platforma, Vynnytsia, pp.93-96.

11. Luniachek, VE & Ruban, NP 2020, 'Transfer tekhnologii yak forma pidvyshchennia kvalifikatsii pratsivnykiv osvity' [Technology transfer as a form of professional development of educators], *Zbirnyk materialiv II Mizhnarodnoho naukovo-praktychnoho WEB-forum Rozbudova yedynoho vidkrytoho*

informatsiinoho prostoru osvity vprodovzh zhyttia, Madryd, Kharkiv, pp. 80-83, viewed 20 August 2021,, <<http://ikpt.uipa.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/ZbForumSOIS-2020.pdf>>.

12. Luniachek, VE & Ruban, NP 2019, 'Formuvannia kompetentnosti pratsivnykiv zakladiv zahalnoi serednoi osvity v sferi intelektualnoi vlasnosti v protsesi pidvyshchennia kvalifikatsii' [Formation of competence of employees of general secondary education institutions in the field of intellectual property in the process of professional development], *Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity*, Ukrainska inzhenerno-pedahohichna akademiia, Kharkiv, iss. 63, pp. 16-29.

13. Luniachek, VE & Smyrnova, MIE 2010, 'Formuvannia upravlinskoj kompetentnosti kerivnyka zahalnoosvitnoho navchalnoho zakladu na zasadakh andrahohiky' [Formation of managerial competence of the head of a secondary school on the basis of andragogy], *Teoriia ta metodyka upravlinnia osvitou*, no. 3, viewed 31 August 2021, <<http://www.tme.uo.edu.ua/>>.

14. Luhanskyi OIPPO: pidvyshchennia kvalifikatsii v umovakh karantynu 2020, [Advanced training in quarantine] viewed 05 September 2021, <<http://loippo.edu.ua/news/announcement/5114-luhanskyi-oippo-pidvyshchennia-kvalifikatsii-v-umovakh-karantynu>>.

15. Pinchuk, VI 2021, 'Innovatsiine vprovadzhennia pidvyshchennia kvalifikatsii derzhavnykh sluzhbovtziv pid chas pandemii koronavirusu v Ukraini' [Innovative introduction of advanced training of civil servants during the coronavirus pandemic in Ukraine], *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni VI Vernadskoho, Seriia: Derzhavne upravlinnia*, vol. 32 (71), no. 3, pp. 31-34, viewed 06 September 2021, <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=http%3A%2F%2Fwww.pubadm.vernadskyjournals.in.ua%2Fjournals%2F2021%2F3_2021%2F8.pdf&clen=242698&chunk=true>.

16. Kabinet Ministriv Ukrainy 2019, Pro vnesennia zmin do Poriadku pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohichnykh i nauково-pedahohichnykh pratsivnykiv, Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy no. 1133 vid 27.12.2019 roku, [About modification of the Order of advanced training of pedagogical and scientific and pedagogical workers. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 1133 of December 27, 2019] viewed 06 September 2021, <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1133-2019-%D0%BF>>.

17. Prezydent Ukrainy 2017, *Zakon Ukrainy Pro osvitu vid 05.09.2017 № 2145-VIII*, [On education: Law of Ukraine of 05.09.2017 № 2145-VIII] viewed 06 September 2021, <<http://ru.osvita.ua/legislation/law/2231/>>.

18. Prokhodzhenia kursiv pidvyshchennia kvalifikatsii pid chas karantynu n.d., [Passage of advanced training courses during quarantine] viewed 05 September 2021, <<http://vinpon.org.ua/socialnyi-zahust/robochiy-chas/2505-prohodzhennya-kursv-pdvishchennya-kvalifikatsii-pd-chas-karantynu.html>>.

19. Vyshly rekomendatsii shchodo orhanizatsii osvitnoho protsesu v umovakh karantynu 2020, [There

were recommendations for the organization of the educational process in quarantine] viewed 06 September 2021, <<https://www.irf.ua/vyjshly-rekomendacziyi-shhodo-organizacziyi-osvitnogo-proczesu-v-umovah-karantynu/>>.

20. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy 2020, *Shchodo pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohichnykh pratsivnykiv zakladiv zahalnoi serednoi osvity. Lyst no.*

1/9-141 vid 04.03.2020 roku, [Regarding professional development of pedagogical staff of general secondary education institutions. Letter of the Ministry of Education and Science of Ukraine № 1 / 9-141 dated 04.03.2020] viewed 05 September 2021, <<https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-pidvishennya-kvalifikaciyi-pedagogichnih-pracivnikiv-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>>.

Стаття надійшла до редакції 10.09.2021 р.